

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ НАПРЯМУ «ФАРМАЦІЯ»

Вельган Р.П., Черепанова М.О.

Черкаський медичний коледж

Для вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації нині одним із найважливіших напрямів підготовки фахівців є компетентісна стратегія, яка пов'язана із формуванням професійної компетентності молодших спеціалістів.

Становлення фармацевтичної освіти відбувалося в складних пошуках власного місця в системі підготовки медичних кадрів. Черкаський медичний коледж є єдиним навчальним закладом Черкащини, що готує фахівців з галузі «Фармація». Підготовку молодших спеціалістів – фармацевтів навчальний заклад започаткував ще у 1962 році.

Сучасний етап функціонування вищої професійної освіти вимагає нових підходів до підготовки конкурентоспроможних фахівців, які набувають упродовж навчання не лише можливості оперувати отриманими знаннями, а й здатні пристосуватися до потреб сучасного ринку праці. Динаміка розвитку сучасного виробництва, нові економічні умови господарювання, зміни у законодавстві фармацевтичного сектору, запроваджені Державною фармакопеею України, викликані необхідністю дотримання стандартів якості, серед яких і вимоги належної аптечної практики, потребують формування у майбутніх фахівців набору базових компетенцій, що сприятимуть адекватному входу випускника в професійну діяльність.

Існують різні підходи щодо тлумачення поняття «професійна компетенція». На думку О. Заблоцької, компетенція – це інтегрована особистісно-діяльнісна категорія, яка формується під час навчання в результаті поєднання початкового особистого досвіду, знань, способів діяльності, умінь, навичок, особистісних цінностей і здатності їх застосування у процесі продуктивної діяльності стосовно кола предметів та процесів певної галузі людської діяльності [1, с. 54].

Відомий науковець Е.Зеєр зазначає, що компетентність людини визначають її знання, вміння та досвід. А можливість спеціаліста мобілізувати ці знання, вміння та досвід у конкретній соціально-професійній ситуації характеризує компетенцію професійно успішної особистості [2, с. 49].

Аналізуючи поняття «компетенція» за філософськими та психолого-педагогічними джерелами, можна виділити основні його елементи: початковий особистий досвід, знання, вміння, навички, способи діяльності, особистісні цінності [3, с. 59].

Усі компоненти означеної категорії є рівноправними, вони пов'язані між собою та інтегровані одна в одну. В основі формування компетенцій лежать початковий досвід людини, знання, її особистісні цінності та здатності. З них формуються вміння, навички та способи діяльності. Єдність усіх цих компонентів є інтегрованою особистісно-діяльнісною категорією – компетенцією [4, с. 340].

Отже, на сучасному етапі поняття «професійна компетенція» дослідники розглядають як синонім поняттю «професіоналізм» або як його складову.

На думку авторів, професійні компетенції – це сукупність знань, умінь, навичок, особистісних якостей майбутнього фахівця, необхідних для забезпечення ефективної діяльності.

Поняття професіоналізм майбутнього молодшого спеціаліста фармацевтичної галузі можна тлумачити як інтегровану якість особистості, яка включає:

- необхідні професійні знання;
- вміння надавати якісні фармацевтичні послуги;
- здатність аналізувати якості лікарських засобів;
- вміння забезпечувати умови зберігання препаратів;
- володіння основами фахового спілкування (взаємодія з покупцем, консультація, рекомендація лікарського засобу).
- професійну культуру.

Отже, поняття професійної компетенції – це єдність теоретичної та практичної готовності до здійснення професійної діяльності.

Загальновизнаним є поділ компетенцій на загальні та професійні. Загальні компетенції – це культура спілкування, вміння працювати зі спеціальною літературою, використовувати інформаційні джерела, володіння ораторським мистецтвом. Професійні поділяються на діяльнісні компетенції (робота з рецептами; замовлення, зберігання та контроль якості лікарських засобів; надання покупцю інформації з питань охорони здоров'я) та особистісні компетенції (відповідальність до обраної професії, милосердя, толерантність).

Одним із головних завдань професійної освіти є формування загальних компетенцій, які необхідні для професійної діяльності майбутніх спеціалістів. Експерти Ради Європи виокремлюють такі ключові компетенції, якими повинні володіти сучасні випускники вищих навчальних закладів професійної освіти:

- соціальні компетенції – брати участь у прийнятті спільних рішень, функціонуванні та покращенні демократичних інститутів, урегульовувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
- комунікативні компетенції – толерантність, вміння спілкування;
- міжкультурні компетенції – розуміння один одного, здатність жити з людьми різних культур, мов, релігій;
- інформаційні компетенції – володіння комп'ютерною грамотністю, здатність оволодіти новими технологіями в професійній галузі;
- навчальна компетенція – здатність навчатися протягом усього життя, що є основою безперервної професійної освіти [5, с. 69].

Отже, дипломований молодший спеціаліст, випускник медичного коледжу повинен володіти такими базовими компетенціями, як конкурентоспроможність, мобільність, відповідальність, самосвідомість, толерантність, самооцінка тощо.

Аналіз дослідження формування професійних компетенцій та професіоналізму у майбутніх фармацевтичних спеціалістів у медичному

коледжі дозволяє зробити висновок, що поняття «компетенція» відображає певний рівень професіоналізму особистості фахівця.

Професіоналізм не обмежується лише характеристиками висококваліфікованої праці, він є особистим світоглядом людини, а необхідною його складовою виступає професійна компетенція.

Досвід роботи у Черкаському медичному коледжі доводить, що формування професіоналізму молодшого спеціаліста-фармацевта відбувається лише при створенні і дотриманні певних педагогічних умов:

- залучення студентів до діяльності в умовах рефлексивного середовища на основі моделювання майбутньої професійної діяльності (навчальна аптека, виробнича та переддипломна практика);
- забезпечення методичної самостійності студентів щодо розв'язання визначених практичних завдань (методичні рекомендації, лабораторні журнали, щоденники з виробничої та переддипломної практики);
- застосування на заняттях комплексу інтерактивних методів на основі новітніх освітніх технологій (ситуативні завдання, круглий стіл, мозковий штурм тощо).

Отже, системний підхід до аналізу сутності професійної підготовки молодших спеціалістів фармацевтичного профілю визначає необхідність єдності всіх компонентів навчально-виховного процесу у навчальному закладі.

Сучасний стан організації навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти I –II рівнів акредитації характеризується певними особливостями, а саме: перехідним характером від шкільної класно-урочної до системи лекційно-семінарських занять; налагодженням інтеграційних зв'язків між закладами освіти різних рівнів акредитації; спробою складання систем цільових замовлень відповідно до сучасного ринку праці певного регіону.

Таким чином, спираючись на дані аналізованої літератури та власні практичні дослідження, можна зробити висновок, що до складових частин поняття «компетенція» входять: наявність знань, умінь і навичок, необхідних для виконання певної роботи, особистісна характеристика, ділові та

психологічні якості фахівця. Система підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» у медичних коледжах має спиратися на науковий та організаційно- методологічний потенціал, освітньо-професійні програми, бути спроможною адаптуватися до умов соціально-економічного рівня України, мати систему методичного, організаційного, програмного, технічного забезпечення. Оскільки найважливішим завданням медичних коледжів є підготовка компетентних конкурентоспроможних фахівців, здатних досягти визначних цілей в умовах ринкових відносин.

Література

1. Заболоцька О.С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз / О.С.Заболоцька // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. Випуск 40.
2. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования : Компетентностный подход: учебное пособие /Э.Ф.Зеер, А.М.Павлова, Э.Э.Сыланюк – М : Московский психолого – социальный институт, 2005.
3. Овчарук О.В./ Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під. заг. ред. О.В.Овчарук – К.: К.І.С.,2004
4. Платонов К.К. Краткий словарь системы психологических понятий / К.К.Платонов-2-е изд. – М.: Просвещение, 1984
5. Радзієвська І.В. Формування професійної компетентності медичних сестер / І.В. Радзієвська // Проблеми освіти – 2008 № 57 с.69.